

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen
Enhet 4

DOM
2012-11-21
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr M 6926-11

KLAGANDE

Bra Lokal i Vallentuna AB, 556105-9188, Vargmötesvägen 20, 186 30 Vallentuna

Ombud: advokat **DE** , **E** Advokatbyrå AB, Myntgatan 39,
791 94 Falun

MOTPART

Länsstyrelsen i Stockholms län, Box 22067, 104 22 Stockholm

SAKEN

Föreläggande om miljöteknisk markundersökning på fastigheterna Vallentuna
Bällsta 2:149 m.fl.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut 2011-11-17 i ärende nr 28970-2011, se
bilaga 1

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver Länsstyrelsens i Stockholms län beslut den
17 november 2011, dnr 28970-2011.

Dok.Id 270799

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00

YRKANDEN

Bra Lokal i Vallentuna AB (bolaget) har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva föreläggandet och återförvisa ärendet för fortsatt handläggning.

Länsstyrelsen har medgivit att föreläggandet ändras i den delen som det avser undersökning av fastigheterna Bällsta 2:149 och 2:125 men i övrigt motsatt sig ändring.

GRUNDER OCH UTVECKLING AV TALAN

Bolaget

Enligt Länsstyrelsens föreläggande ska analyser med avseende på olja göras för att täcka in ett större spektrum av oljefraktioner vid den kompletterande undersökningen än vad som gjordes vid Swecos utredning sommaren 2011. De analyser som då utfördes är fullständiga vad gäller spektrat för lättare alifater. De lättare alifaterna är ur miljö- och hälsosynpunkt de som är mest relevanta att särskilja. Bolaget anser sig ha visst solidariskt ansvar för oljeföreningarna i området. Efter den utredning av föreningarna som bolaget nu utfört genom Sweco menar bolaget att det ansvar som återstår avser undersökning och avgränsning av oljeföreningarna i jorden vid stranden där Eurotrans kan ha haft viss förvaring av olja.

Den undersökning som Sweco utförde sommaren 2011 visade även på mycket höga halter bly i en provpunkt vid stranden intill Vallentunasjön (provpunkten 11S05 belägen på fastigheten Vallentuna Bällsta 2:789). Ytterligare analyser som utfördes i december 2011 visar att blyföreningarna är koncentrerade i nivån 0,5-1,0 meters djup. Bly kan förvisso normalt förekomma i spillolja men inte i halter som kan orsaka den typ av blyföreningen som Sweco nu upptäckt. Blyföreningen är alltså en annan föreningsskada än den skada som Eurotrans Nord AB kan anses ha bidragit till genom sin verksamhet på platsen. Tänkbar orsak till blyföreningen är de schaktningsarbeten som utfördes när fastigheten exploaterades under 1980-talet. Bolaget bär inte något solidariskt ansvar för blyföreningen. Bolaget har tidigare

haft uppfattningen att Eurotrans Nord AB utnyttjat strandområdet för parkering av bilar eller förvaring av olja.

Vid närmare utredning har emellertid följande kunnat konstateras. Bolaget bedrev verksamhet på de i målet aktuella fastigheterna från verksamhetsstarten i maj 1976 till mitten av 1978, då verksamheten flyttades till fastigheten Vallentuna-Ekeby2:233. Under denna tid kan bolaget ha använt strandområdet för parkering av lastbilar och bolaget kan också ha använt området för uppställning av tomma, men ej rengjorda oljefat. Bolaget har däremot aldrig förvarat olja inom strandområdet, vilket bolaget tidigare av misstag har uppgivit.

Det avfall som under lång tid deponerades i strandområdet kom i princip uteslutande från handelsträdgården. Med hänvisning till detta menar bolaget att det i första hand saknas grund att kräva ytterligare utredningar av bolaget och i andra hand att det åtminstone saknas grund att kräva att bolaget utreder blyföroreningen vid Vallentunasjön.

Vad gäller blyföroreningen, förorening av alifater, PCB och bensen inom strandområdet och förorening av alifater, PCB och bly i bottensediment invid dagvattenutloppet har Sweco klargjort att den blyhalt som uppmäts i aktuell provpunkt (provpunkten 11S05) är så hög att spillolja orimligen kan vara en källa av betydelse till blyföroreningen. Sweco uppger t.ex. att 12 gram bly/kg jord (TS) uppmättes i ett jordprov från strandområdet. Så höga halter av bly skulle inte ens kunna registreras om man direkt provtog flytande spillolja. Den höga blyhalten talar med betydande styrka för att blyföroreningen orsakats av annan verksamhet och kan åtminstone se två sannolika föroreningskällor. Området användes dels av Bröderna H handelsträdgård som deponi under årtionden och sådan elektrisk utrustning som används i verksamheten kan ha deponerats på platsen, dels kan blyhaltiga massor tillförts området genom de schaktningsarbeten som utfördes vid exploateringen under 1980-talet. Även den mekaniska verkstad som var belägen på dåvarande Vallentuna Bällsta 2:125 kan ha använt strandområdet för hantering av tectyl eller för de-

poni. Föroreningsskadan måste anses vara av sådan art att den typiskt sett *inte* kan ha orsakats av den verksamhet som bolaget har bedrivit inom området.

Föroreningspunkten där dagvattenledningen mynnar i Kyrkviken sammanfaller med den förorening som upptäcktes redan 1978 och som beskrivs vara orsakat av ett större utsläpp från panncentralen tio år tidigare (ca 1968) då olja genom dagvattenledningen nådde strandområdet. Denna specifika förorening utgör en separat föroreningsskada till vilken bolaget inte har bidragit. SPIMFAB:s standardanalyser används och accepteras normalt vid utredning av oljeföroreningar. Analysmetoden ger också värden som kan jämföras mot gällande svenska riktvärden. För analysresultat från undersökning av *oljeindex* saknas riktvärden och någon särskild omständighet som medför att SPIMFAB:s standardanalys just i det aktuella fallet inte skulle vara tillräcklig har enligt bolaget inte framkommit.

Om domstolen bedömer att bolaget trots allt bidragit till föroreningsskadorna, menar bolaget att det ändå ska befrias från ytterligare ansvar, med hänvisning till att bolaget måste anses ha bidragit till föroreningsskadorna i begränsad mån och redan bekostat utredningsarbeten för totalt 172 000 kr.

Länsstyrelsen

Eftersom det är oklart om bolaget har använt fastigheterna Bällsta 2:149 och 2:125 för hantering av oljeprodukter kan föreläggandet ändras i den delen. – SPIMFAB-analys (GC-MS) och oljeindex (GC-FID) mäter på olika typer av parametrar och skillnaderna på halter kan variera mycket. Oljeindexanalysen ger en heltäckande bild av förekomsten av oljekolväten samt kan ge en indikation av hur stor mängd oljeföroreningar som förekommer i området. De oljekolväten som påvisas genom en oljeindexanalys är ackumulerbara (fettlösliga), men ofta lågtoxiska. De kan dock vara cancerogena och innebära en långtidsrisk. Det är därför viktigt att analysera på ett bredare spektrum av oljefraktioner.

DOMSKÄL

Länsstyrelsen har nu medgivit ändring i enlighet med bolagets yrkande såvitt detta avser fastigheterna Vallentuna Bällsta 2:149 och Vallentuna Bällsta 2:125. Föreläggandet ska redan till följd av medgivandet upphävas i dessa delar.

Bolaget har här, som det får förstås, medgivit att det är rätt adressat för föreläggandet i och med att bolaget kan ha använt strandområdet för parkering av lastbilar och i och med att det också kan ha förekommit att bolaget ställt upp tomma men inte rengjorda oljefat inom strandområdet under perioden. Mot denna bakgrund finner domstolen att bolaget är rätt adressat.

Bolaget menar dock, som det får förstås, att det inte bidragit till föroreningsskadorna på Vallentuna Bällsta 2:789 (strandområdet) annat än helt försumbart och har angivit alternativa förklaringar till föroreningarna. Länsstyrelsen har inte bemött dessa alternativa förklaringar och heller inte redogjort för i vilken omfattning Länsstyrelsen anser att bolaget bidragit till föroreningsskadorna.

Domstolen finner att, såvitt utredningen i målet visar, bolaget kan ha bidragit till en föroreningsskada på den aktuella fastigheten i endast mycket ringa omfattning. Det är vid detta förhållande inte skäligt att ålägga bolaget att utföra och bekosta ytterligare markundersökningar (se 10 kap. 4 § första stycket miljöbalken). Bolagets yrkande ska därför bifallas och Länsstyrelsens föreläggande undanröjas.

Åke Söderlind

Lars Hydén

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Åke Söderlind, ordförande, och tekniska rådet Lars Hydén. Föredragande har varit beredningsjuristen Alexandra Venander.

HUR MAN KAN ÖVERKLAGA, se [bilaga 2](#) (DV427)

Överklagande senast den 12 december 2012.

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN

Enheten för miljöplanering
Jeanette Häggroth
08-785 41 80

Delgivningskvitto

BESLUT

Datum
2011-11-17

Beteckning
28970-2011

Bilaga(4)
Alifater 1

NACKA TINGSRÄTT

INKOM: 2011-12-22
MÅLNR: M 6926-11
AKTBIL: 5

Bra Lokal i Vallentuna AB
Vargmötesvägen 20
186 30 Vallentuna

Föreläggande om kompletterande miljöteknisk undersökning av påträffade föroreningar på fastigheterna Bällsta 2:149, 2:789 m.fl., Vallentuna kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 10 kap 4 och 8 §§ miljöbalken (MB), i dess lydelse före 1 augusti 2007, samt 2 kap 8 § MB och 26 kap 9 § MB, att förelägga Bra Lokal i Vallentuna AB (organisationsnummer:556105-9188) om följande:

1. Att i en kompletterande miljöteknisk undersökning, i plan och profil avgränsa de föroreningar som påträffats i undersökningen daterad den 19 september 2011 på fastigheterna Bällsta 2:149, 2:789 och 2:125 i Vallentuna kommun samt i sedimentet i strandområdet. Analyser såsom oljeindex, ska användas som komplement till SPIMFAB:s standardanalyser där prover analyseras med avseende på olja för att täcka in ett större spektrum av oljefraktioner. Vattenprover som ska analyseras med avseende på petroleumämnen ska inte filtreras.
2. Att redovisa undersökningsresultatet i rapportform till Länsstyrelsen **senast den 5 maj 2012.**

Redogörelse för ärendet

Extremt höga halter bly har hittats i jord nere vid stranden i en punkt (långt över de nivåer som betraktas som farligt avfall). I samma punkt har halter av alifater C16-C35 samt bensen påträffats över nivåerna för mindre känslig markanvändning, liksom halter av PCB7 som påträffats i halter över känslig markanvändning.

I sedimentet där dagvattnet troligen mynnade har höga halter bly men också alifater och PCB7 påträffats. Ett prov ner till 30 cm togs ut. På 20 cm djup blev sedimentkärnan mörk och luktade diesel.

I de två analysresultat från provtagningspunkterna GV3 och GV4 som finns redovisade för grundvattnet finns inga halter över riktvärden. Provpunkterna GV1 och GV2 är placerade inom bostadsområdet och där hittade man inga detekterbara halter av föroreningar. I rapporten framgår också att det varit svårt att få ut

Postadress

Länsstyrelsen i Stockholms län
Enheten för miljöskydd
Box 22067
104 22 STOCKHOLM

Besöksadress

Hantverkargatan 29

Telefon

08-785 40 00 (vxl)

Fax

08-6515750 (exp)

E-post/webbplats

plan.stockholm@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/stockholm

tillräckligt med vatten från provtagningsbrunnarna och att samtliga grundvattenprover filtrerades före analys.

Det framgår också av rapporten att analysen av BTEX fått göras om av jorden i provpunkten GV3 nere vid stranden på grund av en felhantering på laboratoriet. Låga halter bensen påträffades men det kan vara högre halter av BTEX då ämnena kan ha avgått vid provhantering och beredning.

I jorden där oljehantering skett inom bostadsområdet i provpunkt 11S01, har alifater påträffats i halter över mindre känslig markanvändning men oljeindex (1300 mg/kg TS) visar att det finns mer olja än så då alla fraktioner inte påträffats i den vanliga SPIMFAB-analysen.

Bedömning

Länsstyrelsen bedömer att bolaget är rätt adressat för föreläggandet med stöd av vad som framgår av diarieförda handlingar. Bolaget kan också knytas till tidigare verksamhetsutövare Eurotrans Nord genom sitt organisationsnummer.

De i vissa fall höga föroreningshalter som påträffats i den utförda undersökningen föranleder behov av ytterligare undersökning för att bringa klarhet i föroreningssituationen. För ett mer tillförlitligt analysresultat ska inte prover som ska analyseras med avseende på petroleumämnen filtreras innan analyserna. Detta eftersom lättflyktiga fraktioner avgår vid filtrering och större fraktioner kan täppa till eller adsorberas till filtren. I båda fallen innebär det att halterna blir lägre i analysresultatet än de verkliga halterna i vattnet.

Lagrum

Enligt 2 kap 8 § miljöbalken skall alla som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som medfört skada eller olägenhet för miljön ansvara till dess skadan eller olägenheten har upphört för att denna avhjälps i den omfattning det kan anses skäligt enligt 10 kap MB. I den mån det föreskrivs i denna balk kan i stället skyldighet att ersätta skadan eller olägenheten uppkomma.

I 10 kap MB behandlas ansvaret för avhjälpandet av föroreningsskador och miljöskador. Bestämmelserna har ändrats genom SFS 2007:660, men enligt övergångsbestämmelserna skall äldre bestämmelser tillämpas i fråga om miljöskador som orsakats av utsläpp, händelser eller tillbud som har ägt rum före den 1 augusti 2007.

Länsstyrelsen konstaterar att 10 kap MB i dess äldre lydelse är tillämpligt i ärendet.

Enligt 8 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken (MB) skall bestämmelserna i 2 kap 8 § och 10 kap 2 § MB tillämpas i fråga om miljöfarlig verksamhet vars faktiska drift har pågått efter den 30 juni 1969, om verkningarna av verksam-

heten alltjämt pågår vid tiden för miljöbalkens ikraftträdande enligt 1 §, och det föreligger ett behov av att avhjälpa skador eller olägenheter som har orsakats av verksamheten.

Enligt 10 kap 1 § MB skall 10 kapitlet tillämpas på mark- och vattenområden samt byggnader och anläggningar som är så förorenade att det kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

I 10 kap 2 § MB anges att den är ansvarig för efterbehandling av sådana områden, byggnader eller anläggningar som anges i 1 § som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som har bidragit till föroreningen (verksamhetsutövare).

Enligt 10 kap 4 § MB innebär efterbehandlingsansvaret att den ansvarige i skälighets omfattning skall utföra eller bekosta de efterbehandlingsåtgärder som på grund av föroreningar behövs för att förebygga, hindra eller motverka att skada eller olägenhet uppstår för människors hälsa eller miljön. När ansvarets omfattning skall bestämmas skall det beaktas hur lång tid som har förflutit sedan föroreningarna ägt rum, vilken skyldighet den ansvarige hade att förhindra framtida skadeverkningar och omständigheterna i övrigt. Om en verksamhetsutövare visar att han bidragit till föroreningen endast i begränsad mån, skall även detta beaktas vid bedömningen av ansvarets omfattning.

I 10 kap 8 § MB stadgas att i frågor om ansvar för kostnader att utreda föroreningar inom ett sådant mark- eller vattenområde eller en sådan byggand eller anläggning som avses i 1 § tillämpas bland annat 2-4 §§.

I 26 kap 9 § miljöbalken stadgas bl.a. att tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av miljöbalken skall efterlevas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Upplysningar

Detta beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen, Nacka tingsrätt. Se bilaga.

Länsstyrelsen avser att förelägga Mälarhus AB såsom exploatör av fastigheten Bällsta 2:149, om miljöteknisk undersökning inom exploateringsområdet. Detta förutsatt att inga nya uppgifter tillkommer från Mälarhus AB till den 24 november 2011 som föranleder annat.

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschef Anders Lindblom. Deltagande i handläggningen har varit länsassessor Sune Högling, föredragande miljöhandläggare Jeanette Häggroth.

Anders Lindblom

Jeanette Häggroth

Bilagor

Foto över området under tiden för verksamheten

Hur man överklagar

Kopia till

E & partner AB, DE , 791 94 Falun

Brf Örtagården, c/o ÖBF AB, Box 550, 184 25 Åkersberga

Vallentuna kommun, Samhällsbyggnadsförvaltningen, Miljö- och bygglov, 186
86 Vallentuna

RÄö1 (SHö)

Reg

Akten

Hur man överklagar - dom i mål som har överklagats till mark- och miljödomstolen

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen. Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen inom tre veckor från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Mark- och miljööverdomstolen fordras att prövningstillstånd meddelas. Mark- och miljööverdomstolen lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast.

Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn, datum för domen samt målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Till överklagandet ska bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.